

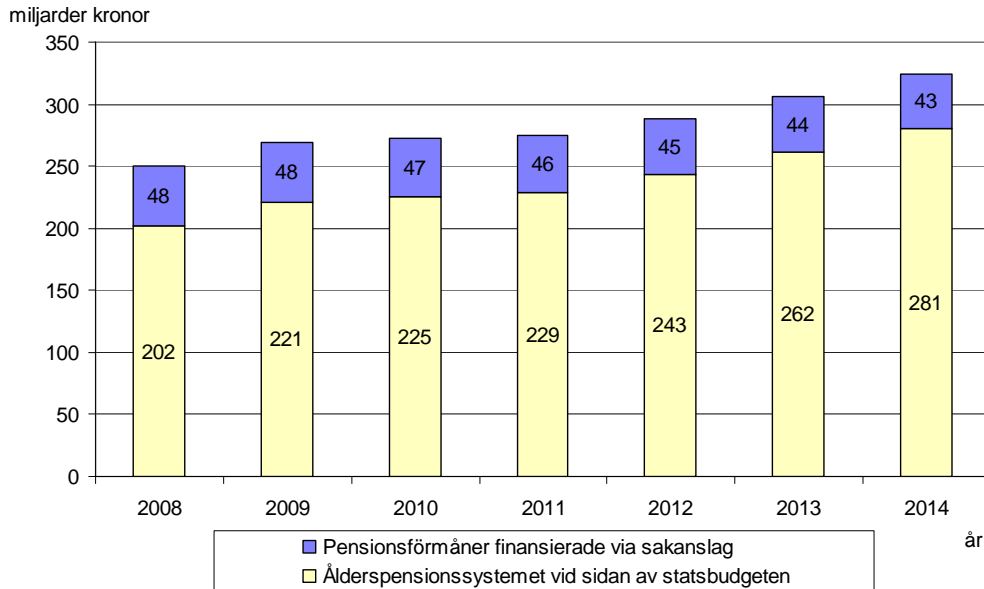
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2009–2014**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Den ekonomiska utvecklingen	7
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension.....	15
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	16
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	18
1:4 Äldreförsörjningsstöd	20
2:1 Pensionsmyndigheten.....	22
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn	27
1:7 Pensionsrätt för barnår	28
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	31
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2010

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2008-2014.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 251 miljarder kronor år 2008 till 324 miljarder kronor år 2014.

Behov av ytterligare anslagsmedel

Pensionsmyndighetens totala administrativa kostnader ligger samma nivå i denna prognos som tidigare framgått av BP 2010. Pensionsmyndigheten vill redan nu enligt 15 § anslagsförordningen anmäla behov av omfördelning av medel mellan de ingående finansieringsposterna. Behov av medel från premiepensionssystemet minskar med 90 miljoner kronor och från AP-fonderna med 55 miljoner kronor samtidigt som behov av anslagsmedel ökar med 145 miljoner kronor. Arbetet med myndighetsbildningen har nämligen visat på nya fördelningsproportioner mellan de olika finansieringskällorna inom ramen för den totala administrationskostnaden. Bedömningen som görs är att den kostnadsfördelning som nu används bäst speglar de olika finansieringskällornas fördelning även de kommande åren. Nivån för anslagsbelastningen avseende administrationskostnaden är därför högre än vad som tidigare prognostiserats.

Även för anslag 11.1:4 Äldreförsörjningsstöd beräknas anslagskrediten överskridas år 2010. Pensionsmyndigheten avser att senare under året återkomma med begäran om tilläggsanslag ifall behovet kvarstår.

De viktigaste prognosförändringarna

Prognoserna för *ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* har höjts för 2012 och 2013 beroende på att balansindex har höjts jämfört med föregående prognos. Antalet pensionärer beräknas nu bli något färre än enligt föregående prognos. Orsaken är att färre personer tenderar att påbörja sitt pensionsuttag tidigare än 65 år och fler väljer att senarelägga pensionsuttaget till efter 65 år.

Justeringen av prognoserna har inte förändrat den långsiktiga trenden av ökande utgifter för pensionssystemet. Utgifterna bedöms öka från 221 miljarder kronor år 2009 till 281 miljarder kronor år 2014. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nyttillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Ökningen av de inkomstgrundade pensionerna 2012 och 2013 medför en sänkning av utgiftsprognoserna för garantipension och BTP. Utgiftsprognosen för BTP har också sänkts av flera andra skäl. För övriga förmåner är prognosförändringarna måttliga.

Förändringarna i de övergripande antaganden som beräkningarna grundas på påverkar prognoserna på flera sätt. De mer väsentliga förändringar som skett jämfört med beräkningarna till prognosen i oktober beskrivs nedan.

- Det något lägre *prisbasbeloppet* för 2011 har marginellt sänkt prognoserna för till exempel garantipension.
- *Inkomstindex* beräknas nu bli något lägre 2011 – 2013 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Detta har påverkat utgiftsprognoserna för inkomstgrundade efterlevandepensioner samt prognoserna för balanstalet.
- Prognosen för *balansindex* har höjts för framför allt 2012 och 2013 vilket har höjt utgiftsprognosen för de inkomstgrundade ålderspensionerna och därmed sänkt utgiftsprognosen för garantipension och BTP.
- *Boendekostnadsindex* för hyres- och bostadsrätt har sänkts för 2010 och 2011 vilket har sänkts utgiftsprognosen för BTP.

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2010 ska Pensionsmyndigheten senast den 18 januari 2010 redovisa utgiftsprognoser för 2010 – 2014 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 ska följande redovisas den 18 januari:

- Prognostiserat utfall för 2010 för samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad,
- prognostiserat utfall för 2010 för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, totalt,
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010–2014,
- redovisning av prognoser för balanstalet 2012 – 2014.
- Redovisningen ska vidare omfatta prognos för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen. Av redovisningen ska framgå hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet. Användningen av den särskilda krediten enligt 23 § budgetlagen ska också redovisas.
- Den 18 januari ska Pensionsmyndigheten även redovisa utfall för 2009 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan om statsbudgeten.

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2010–2014 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statsbudgeten redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2010 redovisas i bilaga 3.

De belopp som redovisas för 2009 i de olika avsnitten är prognoser. För sakanslagen redovisas senast kända utfall i bilaga 1. Dessa belopp bör dock betraktas som preliminära.

Prognosen för balanstalet redovisas i avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Även en prognos för balanstalet för 2011 redovisas.

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten strävar efter att använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att material för november i största möjliga utsträckning har använts. Det ekonomiska månadsutfallet till och med minst november 2009 har beaktats för samtliga anslag.

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns.

Till beräkningarna har SCB:s befolkningsprognos från 13 maj 2009 använts.

Från Konjunkturinstitutets prognos har hämtats in uppgifter om löneutveckling, inkomstindex och prisbasbelopp med mera. Dessa antaganden har legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna (se bilaga 2).

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Den ekonomiska utvecklingen	Hans Olsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd till barn	Stefan Granbom
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Nils Holmgren
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Den ekonomiska utvecklingen¹

Under senare delen av år 2009 blev tecknen på en återhämtning från den ekonomiska krisen allt tydligare. När den internationella finanskrisen framstod som svårast mot slutet av 2008 spred sig oro för att världens ekonomiska system i värsta fall kunde sluta fungera och att de finansiella marknaderna skulle falla samman. Dessa farhågor har hittills inte besannats, trots att en del stora bankfallissemang skedde i både USA och Europa.

Att det inte gick så illa som befarat föranledde snabbt stora och små investerare att återuppta sin jakt på avkastning genom riskfyllda placeringar. Aktiekurserna steg under loppet av 2009, på en del håll – t.ex. på Stockholmsbörsen – kraftigt.

Finanskrisen har fått betydande konsekvenser för den reala ekonomin, särskilt för industriprodukter från exempelvis fordons- och maskinindustrierna. Härigenom har exportberoende länder som Sverige och flera andra länder i Europa drabbats särskilt hårt. BNP-fallen har i dessa länder varit större än i de länder där de finansiella obalanserna är påtagligast, främst USA. Det är anmärkningsvärt att den svenska industrin haft sämre industriutveckling än OECD-genomsnittet, samtidigt som börsuppgången i Sverige varit bland de kraftigaste.

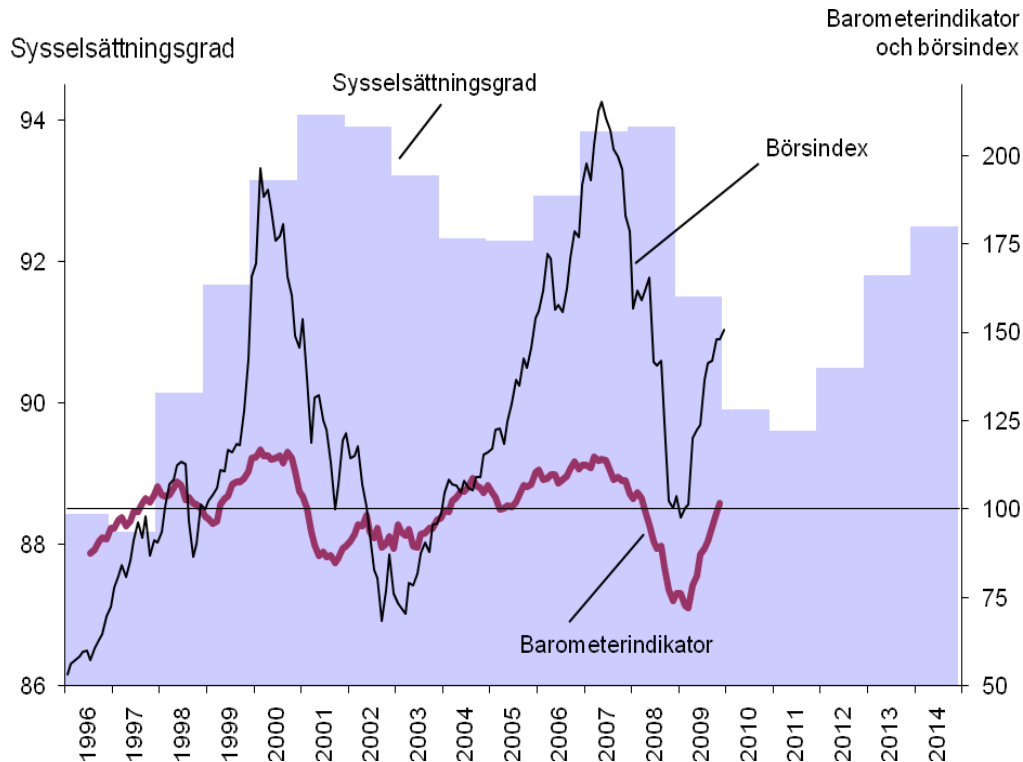
Flertalet prognosmakare – både utomlands och i Sverige – räknade under våren 2009 med en sämre ekonomisk utveckling för 2009 än vad utfallen nu tycks bli. Konjunkturinstitutet beräknade i december 2009 att BNP detta år minskade med 4,4 procent i volym, även det i och för sig en betydande tillbakagång. Under intryck av den något starkare utvecklingen har man successivt skrivit upp prognoserna för de kommande åren relativt mycket. Konjunkturinstitutet räknade i decemberprognosen med en BNP-tillväxt 2010 på 2,7 procent och 3,3 procent 2011. Återhämtningen sker dock från en låg nivå – 2008 års nivå beräknas nås någon gång under 2011.

De ljusare konjunkturutsikterna motsvaras av förbättringar i ett antal kvalitativa indikatorer på stämningläget i ekonomin. För Sveriges del har Konjunkturinstitutets Barometerindikator, som sammanfattar svar på frågor till företag och hushåll om deras syn på det ekonomiska läget, stigit påtagligt under de senaste månaderna. Den låg i december 2009 på en nivå som översteg 100, vilket indikerar att stämningläget är något bättre än genomsnittet sedan 2001.

Barometerindikatorn är liksom flera andra konjunkturindikatorer en s.k. ledande indikator, som ger utslag tidigt i det allmänna konjunkturförloppet. Under den senaste högkonjunkturen kulminerade Barometerindikatorn redan sommaren 2007. Dess variationer sammanfaller tidsmässigt mycket nära med utvecklingen på aktiebörsen. Arbetsmarknaden däremot ligger sent i konjunkturcykeln, ibland flera år efter aktiemarknaden.

¹ Källa till prognoser är Konjunkturinstitutet där inte annat anges.

Konjunkturinstitutets barometerindikator, kursindex på Stockholmsbörsen samt sysselsättningsgraden i den svenska ekonomin

Barometerindikatorn har normalår = 100. Börsindex har december 1998 = 100 och är exkl. utdelningar. Sysselsättningsgraden är antalet sysselsatta i % av arbetskraften, dvs. 100 minus arbetslösheten. Prognoser för sysselsättningsgraden baserade på Konjunkturinstitutets decemberrapport 2009. Senaste månadsutfall för Barometerindikatorn och börsindex är december 2009.

I den reala ekonomin har ännu inte särskilt kraftiga spår av återhämtning registrerats. Det tidigare mycket kraftiga produktionsfallet i den svenska industrin har dock upphört, men tendensen till uppgång är än så länge obetydlig.

Den ekonomiska krispolitiken i USA och Europa har mycket kraftfullt inriktats på att minska skadorna efter de finansiella debaclena under hösten 2008. Centralbankerna har sänkt styrräntorna till nära noll och tillfört stora kvantiteter likvida medel till marknaderna. Finanspolitiken har blivit expansiv och budgetunderskotten har vuxit kraftigt, i USA till långsiktigt ohållbara ca 10 procent av BNP. Allt detta är viktiga delförklaringar till att de finansiella marknaderna kunnat stabiliseras relativt snabbt. Det har emellertid varit fråga om konstgjord andning, som inte kan hållas igång så länge till, och det gäller nu att ländernas ekonomier kan börja växa av egen kraft. De åtgärder som vidtagits för att stödja det finansiella systemet måste förr eller senare fasas ut. Den ekonomiska politiken står globalt sett inför dilemmat att den måste motverka alltför stora risktaganden och nya finansiella excesser, och samtidigt skapa förutsättningar för fortsatt realekonomisk återhämtning.

I denna s.k. exit-problematik – att centralbanker och finansdepartement måste normalisera politiken – ligger en risk för att de prognoser som görs för de kommande åren kan vara alltför optimistiska. Hur stor den risken är går inte säga. Ett annat

memento är att förbättringarna i det mer allmänna ekonomiska "sentimentet" delvis kan vara bara en rekyl på den extrema dysterhet som rådde kring det senaste årsskiftet.

Arbetsmarknaden

Sysselsättning och arbetslöshet påverkas vanligen först sent i konjunkturförloppet – betecknade nog minskade arbetslösheten en aning så sent som 2008, till i genomsnitt 6,1 procent av arbetskraften. Under 2009 var arbetslösheten i genomsnitt 8,5 procent. Bland ungdomar var arbetslösheten väsentligt högre.

Konjunkturinstitutet har som nämnts reviderat upp sina prognoser påtagligt för BNP-tillväxten, vilket återverkar positivt på prognoserna för arbetslösheten. Den öppna arbetslösheten beräknas ändå öka till 10,1 procent av arbetskraften 2010 och till 10,4 procent 2011. För år 2012 räknas med en viss förbättring av arbetsmarknadsläget, som bedöms fortsätta under 2013 och 2014.

Till den öppna arbetslösheten kommer att Konjunkturinstitutet för 2010 räknar med att 8,4 procent kommer att finnas i arbetsmarknadspolitiska program, sysselsättningsprogram och utbildningsprogram. Detta kan jämföras med 3,6 procent under 2008.

Att konjunkturförbättringen inte antas motsvaras av snabbt minskad arbetslöshet sammanhänger med att det i denna lågkonjunktur inte väntas ske någon minskning i arbetskraftsutbudet – dvs. nämnaren i arbetslöshetsmättet. I samband med kraftiga konjunkturförsvagningar är det annars normalt att inte bara sysselsättningen faller, utan även själva arbetskraften. Så var i hög grad fallet vid 1990-talskrisen, då den öppna arbetslösheten märkbart dämpades av att många lämnade arbetskraften, genom förtidspensionering i olika former och ökad utbildning.

I den nuvarande lågkonjunkturen står förtidspension, dvs. numera sjukersättning, inte till förfogande på samma sätt som vid 1990-talskrisen, bl.a. på grund av regeländringar. En del av de personer som flödar ut från sjukförsäkringen kommer att beröras av åtgärder bl.a. i form av s.k. individuella introduktionsprogram vid Arbetsförmedlingen. Många i denna grupp kommer därmed att stå kvar i arbetskraften. En del kommer att bli utan ersättning eller hänvisas till kommunalt försörjningsstöd.

Från samhällsekonomisk synpunkt är det bra om personer med arbetsförmåga men utan sysselsättning befinner sig så nära arbetsmarknaden som möjligt. Hellre arbetslöshet med viss kontakt med arbetsmarknaden än slutgiltig utslagning från arbetslivet genom sjukersättning.

Trots detta finns risk att sysselsättningsnedgången, sammantaget ca 4 procent åren 2009-2011, leder till högre långvarig eller permanent arbetslöshet. 1990-talskrisen fick sådana följder. Den nu ingångna krisen bedöms bli mindre kraftig och mindre långvarig, men Konjunkturinstitutet bedömer ändå att en del av sysselsättningsnedgången blir långvarig, nämligen ca 70 000 personer.

Den ekonomiska krisen och arbetslösheten drabbar olika grupper olika hårt. I riskzonen återfinns inte bara unga människor utan även ensamstående föräldrar och deras barn samt nyanlända invandrare.

Extra finanspolitiska stimulanser

Inte minst för att begränsa de varaktiga effekterna på sysselsättningen har Konjunkturinstitutet prognostiserat finanspolitiska stimulanser utöver den finanspolitik som redan beslutats. Utan dessa tillkommande stimulanser beräknar Konjunkturinstitutet att BNP åren 2010 och 2011 skulle bli ca 0,2 à 0,3 procent lägre. Även sysselsättningen skulle bli lägre.

Pensionsmyndigheten har inte inkalkylerat eventuella till pensionärerna riktade åtgärder i sin prognos över pensionsutgifterna, utan utgått enbart från beslutade förändringar. Detta är en allmän princip i prognosarbetet. När Pensionsmyndigheten tar Konjunkturinstitutets makroekonomiska prognoser (som innefattar prognostiserad finanspolitik) till utgångspunkt för sina beräkningar, innebär detta ett visst principiellt avsteg från prognospolicyn.

Aktieavkastningen

Det svenska pensionssystemet har i flera avseenden en inbyggd följsamhet till den samhällsekonomiska och befolkningsmässiga utvecklingen. Pensionerna och de förvärvsarbetandes pensionsbehållningar skrivs i systemet upp med de förvärvsarbetandes *snitt*inkomster (dessa ligger till grund för systemets inkomstindex); de avgifter som betalas in för att finansiera pensionerna följer i stället *summan* av de förvärvsarbetandes inkomster. Om tillväxten i inkomstsumman understiger tillväxten i snittinkomsten uppstår ett glapp mellan tillväxten i systemets utgifter och dess avgiftsinkomster, vilket kan leda till att den automatiska balanseringen träder i kraft. Därför är den s.k. *summasnittkvoten* – kvoten mellan inkomstsumma och snittinkomst – av vital betydelse för pensionernas långsiktiga utveckling. Förändringen i summasnittkvoten är i själva verket liktydig med förändringen i antalet avgiftsbetalare, dvs. i princip förändringen i antalet sysselsatta i samhället. Dessa förändringstal kan visserligen skilja sig åt, beroende på att även bl.a. arbetslösa i viss mån är avgiftsbetalare, men sysselsättningen är av största betydelse för pensionssystemets politiska hållbarhet.

Även vid en ogynnsam utveckling av summasnittkvoten kan en balansering i pensionssystemet undvikas om kapitalet i AP-fonderna är tillräckligt stort. Den samlade negativa avkastningen på mer än 20 procent i AP-fonderna under 2008 omintetgjorde denna möjlighet, varför en balansering i pensionssystemet sker år 2010. Balanseringen begränsas genom ett nyligen fattat riksdagsbeslut om att övergå till att använda tre års medeltal av AP-fondernas marknadsvärden vid balanstalets beräkning, inte som tidigare enbart det senaste årets. Resultatet av regelförändringen kan dock bli en större negativ balanseringseffekt 2011 och 2012, än om reglerna inte hade ändrats.

Över hälften av AP-fondernas kapital består av aktier. Utvecklingen på fondbörserna i Sverige och andra länder har därför betydelse för pensionerna under de kommande åren. Variationerna i aktieavkastning på något eller några års sikt kan vara synnerligen betydande och svårbedömbara. De förutsättningar om framtiden som redovisas nedan är inte att betrakta som prognoser, utan som tekniska antaganden som varit nödvändiga att göra. De flesta officiella prognosinstitut brukar avstå från att göra regelrätta prognoser för aktieavkastningen.

2010-01-18

Dnr/ref.

2010-18

Under 2009 steg kurserna på Stockholmsbörsen med ungefär 45 procent. Uppgången kan i någon mån vara en rekyl på det mycket kraftiga fallet under andra halvåret 2008 och i någon mån också styrd av det nuvarande extremt låga ränteläget. Härtill kommer att förväntningar om en starkt kronkurs kan ha ökat det utländska intresset för att placera i Sverige, vilket drivit upp de svenska börskurserna. Kronan stärktes under andra halvåret 2009 och Konjunkturinstitutet räknar med att kronförstärkningen fortsätter.

På de internationella stora börserna har uppgångarna varit mer behärskade. I New York steg Dow Jones börsindex avsevärt mindre än Stockholmsbörsens index. Storleken på de uppåtgående rekyllerna är i hög grad omvänt proportionella mot nedgångarna 2008. Mindre börser och börser i s.k. tillväxtekonomier är avgjort mer "volatila" än de stora och traditionstyngda. Till den förra kategorin kan i stort sett Stockholmsbörsen räknas.

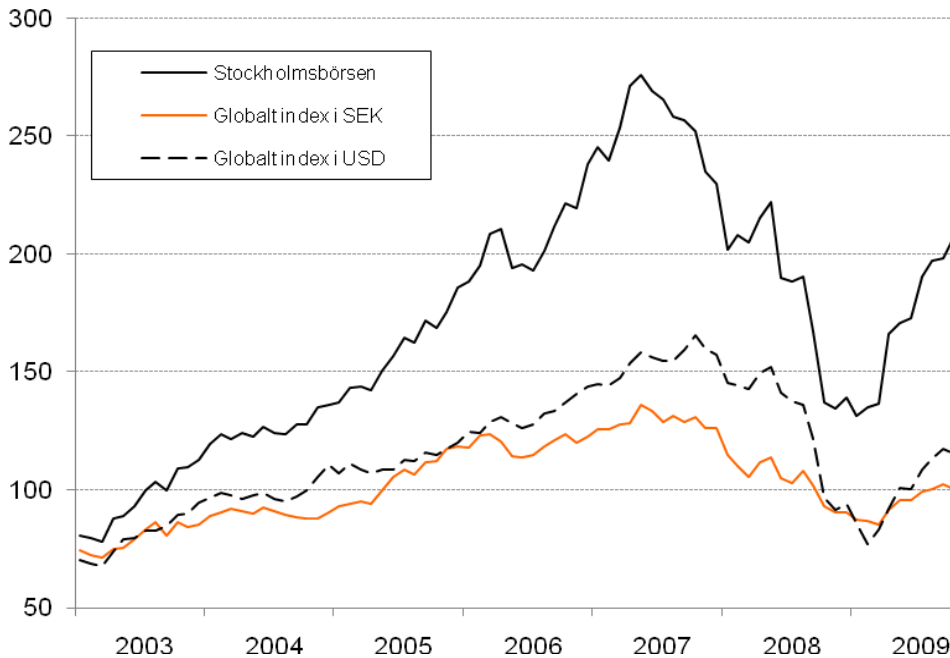
AP-fondernas aktieinnehav är till övervägande delar placerat på utländska börser. Dessa innehav fick i genomsnitt en betydligt lägre kursuppgång under 2009 än Stockholmsbörsen. För åren 2010, 2011 och 2012 vardera har som tekniskt antagande valts en kurstillväxt på 10 procent, genomsnittligt för svenska och utländska börser som AP-fonderna placerar på, vartill kommer några procent i form av utdelningar.

För en känslighetsanalys har två sidoalternativ formulerats, ett med högre avkastning och ett med lägre (se närmare avsnitt Prognos för balanstalet under Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten).

Räntan på statsobligationer (5-åriga) antas i alla alternativen successivt komma att stiga från knappt 2,5 procent 2009 till 4,5 procent 2012.

Avkastningsindex för Stockholmsbörsen och för den globala aktiemarknaden

December 1998 = 100

Anm. Avkastning inkl. utdelningar. Senaste månad december 2009.

Valutakurserna

Jämförelser mellan aktieavkastningen på Stockholmsbörsen och utländska börser kompliceras av valutakursändringar. Kronan föll kraftigt i värde mot de viktigaste världsvalutorna under senare hälften av 2008. Från juni 2008 till slutet av 2008 steg euro med 16 procent mot kronan, USA-dollar med 30 procent och japanska yen med över 50 procent. Flera andra små valutor uppvisade en liknande utveckling. En gängse förklaring är att placerarna under finanskrisens värsta fas tydde sig till de stora valutorna, vilka uppfattades som säkrare och mer likvida. Ett undantag var dock brittiska pund, som liksom kronan försvagades.

Kronfallet fortsatte till en bottenivå i februari 2009, varefter huvudtendensen varit att kronan stärkts. Kronan anses av många bedömare undervärderad, och Konjunkturinstitutet räknar som nämnts med en fortsatt förstärkning under de närmaste åren.

Kronans nedgång under loppet av 2008 dämpade påtagligt de utländska börsfallen efter omräkning till svensk valuta. För AP-fondernas del var detta likafullt av begränsat värde, trots att merparten av aktieplaceringarna låg på utländska börser. Fonderna hade nämligen till stor del valutasäkrat tillgångarna – valutaexponeringen var ganska liten, mellan 10 och 20 procent av de totala tillgångsportföljerna. Med en fortsatt så hög grad av valutasäkring saknas i stort sett anledning att beakta valutaförändringarnas betydelse för AP-fondernas framtida avkastning.

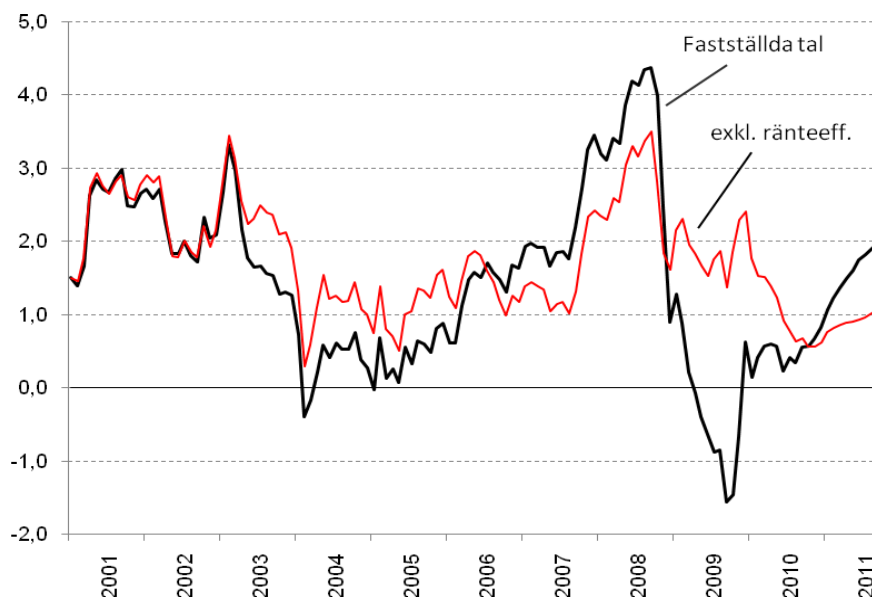
Inflationen

Sveriges inflation har som de flesta andra länders minskat kraftigt sedan 2008. Detta har skett trots att kronans fall normalt borde ha gett upphov till ganska betydande inflationsimpulser via höjda importpriser. Dessa impulser har gjort sig gällande oväntat sent. En annan faktor som normalt borde ha verkat mer inflationsdrivande är att arbetskraftskostnaderna steg påtagligt både 2008 och 2009. De centrala avtal som slöts år 2007 styrde lönehöjningarna ännu för 2009, och de ingångna krisöverenskommelserna om sänkt månadslön i samband med reducerad arbetstid påverkar inte timlönerna och arbetskraftskostnaderna nedåt. Att inflationen trots dessa faktorer gått tillbaka så pass markant får tillskrivas den försvagning i konsumenternas efterfrågan som krisen föranlett. Företagen, inte minst industriföretagen, har parerat kostnadsökningarna med sänkta vinstmarginaler. Vidare skedde en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet den 1 januari 2009.

Konsumentprisindex (KPI), räknat från motsvarande månad föregående år, sjönk under större delen av 2009. Denna ansats till deflation bedöms av Konjunkturinstitutet dock bli kortvarig. Den beror helt och hållet på räntesänkningarnas effekter på hushållens utgifter, och dessa effekter måste snart upphöra – räntorna kan inte sjunka mycket ytterligare. Med början 2010 räknas med högre räntor. Efterhand erhålls då en uppdrivande effekt på KPI av höjda räntor. Räknat exklusive räntor fortsätter däremot inflationen att sjunka något. Bakom detta antagande ligger delvis den förutsedda förstärkningen av kronan, men också att efterfrågetrycket blir fortsatt lågt och att lönehöjningarna väntas bli lägre.

Konsumentprisindex (KPI)

Procentuella förändringar från motsvarande månad föregående år

Det svaga arbetsmarknadsläget medför alltså att löneökningarna hålls tillbaka betydligt. År 2010 sluts nya centrala avtal på nästan hela arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet räknar med att timlönernas höjning stannar vid drygt 2 procent per år åren 2010 och 2011, medan en viss acceleration i löneökningarna kan komma att inledas 2012. Det bör påpekas att dessa tal avser de totala löneökningarna, även de som vanligen uppstår utöver de centrala avtalen (s.k. lokal lönebildning). Små lönehöjningar bidrar till att hålla inflationen i schack, men Konjunkturinstitutet har också påpekat risken med lönehöjningar som blir alltför små eller obefintliga. Efterfrågebortfallet i ekonomin skulle förstärkas, vilket är svårt att möta med en mer expansiv penningpolitik eftersom Riksbankens styrränta redan är praktiskt taget noll. I förlängningen kan t.o.m. deflation och ytterligare minskad efterfrågan bli resultatet.

Prisbasbeloppet, som styr nivån på ett flertal socialförsäkringar,² sänks från 42 800 kronor 2009 till 42 400 kronor 2010. Prisbasbeloppet 2010 bestäms av KPI:s förändring i juni 2009 räknat från juni året före (som var -0,8 procent). Enligt samma beräkningsprincip prognostiseras prisbasbeloppet stiga igen under de följande åren:

2009	42 800 kronor
2010	42 400 kronor
2011	42 500 kronor
2012	43 300 kronor
2013	44 400 kronor
2014	45 800 kronor

Ungefär 1,5 miljoner personer har ersättningar inom socialförsäkringen som styrs av prisbasbeloppet, varav hälften utgörs av ålderspensionärer med garantipension.

Inflationen ingår enligt samma princip i pensionssystemets inkomstindex, vilket gör att bl.a. samtliga ålderspensionärer (1,8 miljoner) år 2010 påverkas negativt av 2009 års negativa juniinflation.

² Det gäller aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, vårdbidrag, garantipensioner, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd till barn; vidare ersättning till personer med sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, tillfällig föräldrapenning, havandeskapspenning, arbetsskadelivränta och föräldrapenning, som har sjukpenninggrundande inkomst över respektive tak (35 667 kr/mån för föräldrapenning och 26 750 kr/mån för övriga).

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2009	2010	2011	2012	2013	2014
19 053 000	18 167 000	17 699 000	17 247 000	16 623 000	16 165 000

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2010–2014 eftersom stora födelse-årgångar då fyller 65 år. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre inkomstgrundad pension i genomsnitt. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där garantipension är bortreducerad av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har real-lönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. Sammantaget är det därför en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt.

Till år 2011 beräknas dock antalet ålderspensionärer med garantipension öka något beroende på att följsamhetsindexering minskar mer än prisbasbeloppet. Ungefär 766 000 ålderspensionärer hade garantipension vid mitten av år 2009.

Det beräknas bli balansering inom pensionssystemet åren 2010–2014 (negativ 2010-2012 och positivt 2013-2014), vilket påverkar inkomst- och tilläggspension. Balanseringen tillsammans med förändring av inkomstindex beräknas leda till negativ följsamhetsindexering för åren 2010–2011. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. Det tillkommer även en del pensionärer som får låga belopp i garantipension beroende på att följsamhetsindexering minskar mer än prisbasbeloppet. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension. Prisbasbeloppet minskar år 2010 och beräknas öka relativt lite åren efter. Det har en sänkande effekt på utgiftsnivån för 2010 och en höjande effekt för åren efter.

De som har garantipension kan delas in i två grupper, de som är födda 1937 eller tidigare samt de som är födda 1938 eller senare. Denna uppdelning görs eftersom det är delvis olika regler som gäller för dessa båda grupper.

Medelbeloppet för de två grupperna av ålderspensionärer med garantipension beräknas minska något mellan 2009 och 2010. Det beror på att prisbasbeloppet minskar samt att det tillkommer en del pensionärer som får låga belopp.

Totalt sett beräknas medelbeloppet för garantipension minska ganska kraftigt eftersom den grupp som är född 1938 eller senare, med ett lägre medelbelopp jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare, utgör en allt större andel av ålderspensionärerna.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	19 045 000	18 226 000	17 781 000	17 517 000	17 139 000
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden			-56 000	-290 000	-594 000
Volym- och strukturförändringar	+8 000	-59 000	-26 000	+20 000	+78 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	19 053 000	18 167 000	17 699 000	17 247 000	16 623 000
Differens i 1000-tal kronor	+8 000	-59 000	-82 000	-270 000	-516 000
Differens i procent	+0,0	-0,3	-0,5	-1,5	-3,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju högre inkomstindex/balansindex desto lägre garantipensioner). Balansindex har höjts för åren 2012–2013 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har sammantaget haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen. Prisbasbeloppet har sänkts för 2011 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har också haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna för födda 1937 eller tidigare beräknas bli något lägre jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2010-2011. De retroaktiva utgifterna för födda 1938 eller senare beräknas bli något högre jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2012-2013.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2009	2010	2011	2012	2013	2014
15 850 000	15 040 000	14 506 000	14 114 000	13 712 000	13 265 000

Från anslaget finansieras änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. De senaste åren har antalet änkepensioner minskat med mellan 7 000 och 8 000 per år. Antalet beräknas minska med ungefär 9 000 per år från och med 2010. Orsaken till att minskningstakten beräknas bli så pass hög från och med 2010 är att den garantiregel som finns för samordning med

ålderspension inte gäller dem som fyller 65 år 2010 eller senare. Antalet änke-
pensioner blev 343 000 i genomsnitt under år 2009 och beräknas bli 299 000 år 2014.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från 20 000 i genomsnitt
under år 2009 till 7 000 år 2014.

Antalet omställningspensioner har tidigare ökat på grund av övergångsregler för sam-
ordning med änkepension. År 2009 var antalet ungefär oförändrat. Från och med 2010
beräknas antalet minska. Antalet blev knappt 3 900 i genomsnitt 2009. År 2014
beräknas antalet bli 3 400. Antalet garantipensioner till omställningspension beräknas
minska i något raskare takt.

Antalet förlängda omställningspensioner blev drygt 2 700 i genomsnitt år 2009. Det
beräknas att antalet kommer att vara kvar på ungefär den nivån under hela prognos-
perioden. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot
minska med några procent per år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till
regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	15 854 000	15 045 000	14 540 000	14 084 000	13 705 000
Överföring till/från andra anslagsposter	–	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	–41 000	+38 000	+43 000
Volym- och strukturförändringar	–4 000	–5 000	+7 000	–8 000	–36 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	15 850 000	15 040 000	14 506 000	14 114 000	13 712 000
Differens i 1000-tal kronor	–4 000	–5 000	–34 000	+30 000	+7 000
Differens i procent	–0,0	–0,0	–0,2	+0,2	+0,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas främst av inkomstindex.
Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av
inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har
störst inverkan på utgiftsprognosen. Inkomstindex har sänkts för åren 2011–2013.
Prisbasbeloppet har sänkts för 2011.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930–
1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på ankans ålderspension och
den avlidne makens teoretiska ålderspension. Jämfört med föregående anslags-
uppföljning har balansindex sänkts något 2011 men höjts 2012 och 2013.

Volym- och strukturförändringar

Antalet garantipensioner till änkepension har höjts jämfört med föregående
anslagsuppföljning. Medelbeloppet för änkepension har sänkts något bortsett från
förändringar som är orsakade av ändrade index. I övrigt är förändringarna små.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2009	2010	2011	2012	2013	2014
6 910 000	7 064 000	7 169 000	7 012 000	6 728 000	6 483 000

Analys

Långsiktigt minskar antalet ålderspensionärer som erhåller bostadstillägg (BTP). Det beror på att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Andelen 65–66-åringar med BTP har också minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där bostadstillägg är bortreducerad av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg.

Det beräknas bli balansering inom pensionssystemet åren 2010–2014 (negativ 2010–2012 och positiv 2013–2014), vilket påverkar inkomst- och tilläggspension. Balanseringen tillsammans med förändringen av inkomstindex beräknas leda till en negativ följsamhetsindexering år 2010 och 2011. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP sänks därmed för åren 2010–2011. Utgifterna för BTP åren 2010–2011 beräknas öka av denna anledning. År 2010–2011 beräknas det dessutom tillkomma personer som får låga belopp i BTP.

Följsamhetsindexeringen för år 2010 är –3,0 procent och för år 2011 beräknas den bli –2,9 procent.

Tjänstepensionen antas år 2010 minska eller vara oförändrad för de olika tjänstepensionsbolagen. Alecta som är det största bolaget kommer att låta tjänstepensionen vara oförändrad jämfört med år 2009. Tjänstepensionen för en del andra bolag kommer att minska med 0,9 procent och följa prisbasbeloppets förändring. För vissa pensionärer sänks den kommunala tjänstepensionen med i genomsnitt 7 procent. En sänkning av tjänstepensionen har en höjande effekt på medelbeloppet för BTP. Effekten på utgiften för BTP är dock relativt liten.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2010 med 1,0 procent. Ökningen av boendekostnadsindex för år 2011 beräknas bli 1,1 procent. De relativt låga ökningarna beror på lägre räntor och energipriser under 2009 jämfört med tidigare år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	6 949 000	7 174 000	7 524 000	7 614 000	7 463 000
Överföring till/från andra anslagposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden		-26 000	-41 000	-177 000	-263 000
Volym- och strukturförändringar	-39 000	-84 000	-314 000	-425 000	-472 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	6 910 000	7 064 000	7 169 000	7 012 000	6 728 000
Differens i 1000-tal kronor	-39 000	-110 000	-355 000	-602 000	-735 000
Differens i procent	-0,6	-1,5	-4,7	-7,9	-9,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex och prisbasbeloppet. Prognosen för balansindex har höjts för 2012–2013 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet höjts för 2012–2013 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg 2012–2013.

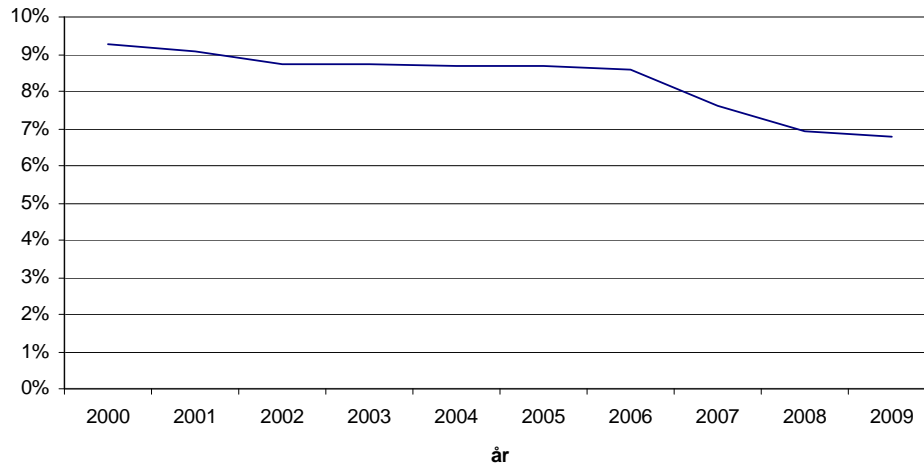
Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för 2010–2011 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2010–2011.

Volym- och strukturförändringar

Sänkningen av inkomst- och tilläggspensionen bedöms nu inte påverka bostadstillägg fullt lika mycket jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Garantipensionen ökar till följd av sänkningen av den inkomstgrundade pensionen och garantipensionen antas nu i prognosmodellen öka mer jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Summa pension bedöms därför inte minska fullt lika mycket, vilket medför att bostadstillägget inte påverkas i lika stor utsträckning.

Andelen 65–66-åringar med BTP beräknas nu bli lägre jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Inflödet av antalet BTP-tagare beräknas därför nu bli lägre. I december år 2009 var andelen 65–66-åringar med BTP 6,8 procent. I december 2005 var denna andel 8,7 procent.

Andel 65-66-åringar med bostadstillägg i december, procent

Under perioden augusti-september 2009 arbetade Försäkringskassan av balanser för BTP. I föregående anslagsuppföljning antogs att balanserna fortsatt skulle minska under resterande del av året. Under perioden oktober-december avslutades dock färre ärenden. Utgiften för 2009 blev därför något lägre jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning. Utgiften skjuts istället över till år 2010.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2009	2010	2011	2012	2013	2014
498 000	533 000	562 000	601 000	645 000	691 000

Analys

Förmånen är avsedd för personer över 65 år som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra förmåner inom det allmänna pensionssystemet.

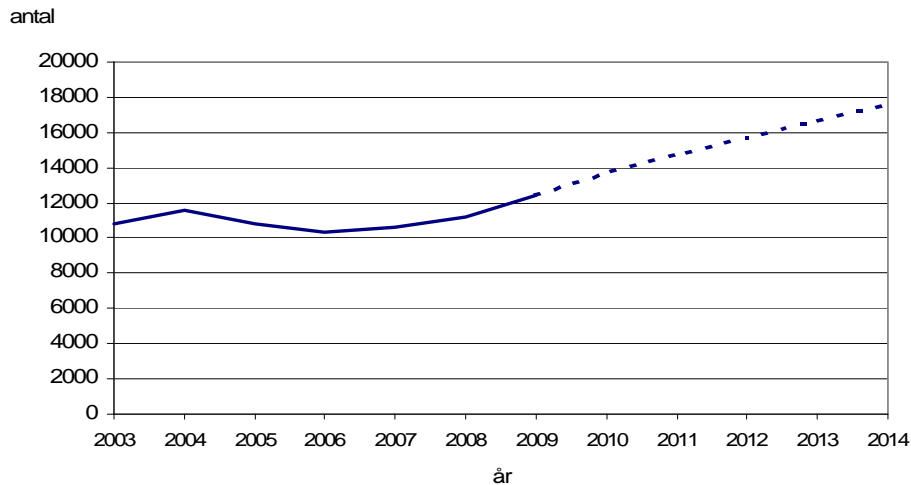
Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) år 2009 är 12 400.

Antalet personer beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningsstid. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen under många år.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) ökade tidigare, men under två senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Till år 2014 beräknas antalet förmånstagare öka till 17 600 personer.

Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	499 000	532 000	563 000	601 000	645 000
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden		-1 000	-3 000	-1 000	-1 000
Volym- och strukturförändringar	-1 000	+2 000	+2 000	+1 000	+1 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	498 000	533 000	562 000	601 000	645 000
Differens i 1000-tal kronor	-1 000	+1 000	-1 000	0	0
Differens i procent	-0,2	+0,2	-0,2	0	0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har sänkts för 2011 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för 2011.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för 2010-2011 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Volym- och strukturförändringar

Antal ÄFS-tagare med bostadstillägg beräknas bli högre för åren 2010-2013 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Antalet har under hösten 2009 ökat relativt kraftigt. Under hösten 2009 har Försäkringskassan arbetat av balanser för ÄFS. När balanserna har betats av har antal förmånstagare ökat kraftigare än väntat.

De retroaktiva utgifterna för 2009 beräknas bli något lägre jämfört med föregående anslagsuppföljning.

2:1.1 Pensionsmyndigheten

De prognoser som lämnas nedan har sammanställts innan myndighetens styrelse behandlat den ekonomiska situationen för perioden. Styrelsen kommer inledningsvis under januari och februari att behandla året 2010 samt även det kommande budgetunderlaget för perioden därefter.

Anslag

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor (löpande priser)

År	2010	2011	2012	2013	2014
Belopp tkr	602 500	540 000	521 000	532 000 ¹⁾	542 000 ¹⁾

¹⁾ Uppräkning utifrån ett antagande om kostnadsökning med 2 procent årligen efter 2012.

Analys

Minskningen av anslagsbehovet mellan åren 2010 och 2011 förklaras med att Pensionsmyndigheten 2010 svarar för att finansiera en engångskostnad för bildandet av myndigheten.

Pensionsmyndigheten har inledningsvis 2010 och 2011 erhållit extra anslagsmedel för att bl.a. möta det rådande produktionsläget inom pensionshandläggningen som tagits över från Försäkringskassan. De extra resurserna ska även täcka att balanseringen i inkomstpensionssystemet medför att fler pensionärer kommer få rätt till eller höjt bostadstillägg (BTP) under 2010. Administrationskostnaderna beräknas 2012 ligga på en lägre nivå bl.a. till följd av åtgärder inom pensionshandläggningen som Pensionsmyndigheten inlett. Pensionsmyndigheten återkommer om långsiktig ekonomisk planering i budgetunderlaget.

Pensionsmyndighetens totala administrativa kostnader ligger på samma nivå i denna prognos som tidigare framgått av BP 2010. Pensionsmyndigheten vill redan nu anmäla behov av omfördelning av medel mellan de ingående finansieringsposterna. Behov av medel från premiepensionssystemet minskar med 90 miljoner kronor och från AP-fonderna med 55 miljoner kronor samtidigt som behov av anslagsmedel ökar med 145 miljoner kronor. Behovet av omfördelning är en följd av förändringar i fördelning av administrativa kostnader. Den totala kostnadsnivån ökar således inte.

Anslagsöversikt

Av tabellen nedan framgår årets avvikelse från tillgängliga medel för år 2010.

2010-01-18

Dnr/ref.

2010-18

Anslagsöversikt. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	Ingående överföringsbelopp	Anslag 2010	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/underskridande	Avvikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit
2010	0	457 500	457 500	602 500	-145 000	-145 000	13 725	471 225	-131 275

Anslagsbelastningen för 2010 beräknas till 602,5 miljoner kronor, vilket är 145 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet/tilldelade medel.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som i detta fall utgörs av de belopp som återfinns i BP 2010 (tabell 3.20 Utgiftsområde 11).

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012
Föregående prognosbelopp*	457 500	435 000	421 000
Överföring till/från andra anslagsposter			
Ändrade makroekonomiska antaganden			
Volym- och strukturförändringar			
Ny regel			
Övrigt	145 000	105 000	100 000
Ny prognos	602 500	540 000	521 000
Differens i 1000-tal kronor	145 000	105 000	100 000
Differens i procent	32 %	24 %	24 %

Ökningen under övrigt i tabellen ovan beror på att nya fördelningsnycklar används för de tre finansieringskällorna vid fördelningen av den totala administrationskostnaden. Se vidare i avsnittet nedan.

De totala administrativa kostnaderna

Utgångspunkter

Pensionsmyndigheten har lagt fast följande utgångspunkter som ligger till grund för myndighetens inriktning de närmaste åren.

Inriktningen är att avgiftsuttag och anslagsmedel som finansierar administrationskostnaderna ska hållas konstanta. Regeringen har tillfört extra medel för 2010 och 2011. Därefter ska administrationskostnaderna ligga på en lägre långsiktig kostnadsnivå.

Genom effektiviseringar bör det kunna frigöras resurser inom handläggningen som kan användas för att stärka myndighetens informationsuppdrag.

När det gäller utvecklingsaktiviteter finansieras dessa genom rationaliseringar. Det är främst tre utvecklingsprojekt som bör ge effektiviseringsmöjligheter på sikt. Dessa är Effektiviserad ärendehantering, BTP-förenklingar och Utökade webbtjänster.

I tabellen nedan redogörs för Pensionsmyndighetens totala administrationskostnad samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna.

Totala administrativa kostnader. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Total administrationskostnad*	1 518 500	1 350 000	1 303 000	1 329 000	1 355 000
Varav Anslagsfinansiering	602 500	540 000	521 000	532 000	542 000
AP-fondsfinansiering	638 000	567 000	547 000	558 000	569 000
PP-fondsfinansiering	278 000	243 000	235 000	239 000	244 000

* Uppräkning har gjorts för angivna år med faktisk förändring enligt regeringens beslut (2010), med PLO-uppräkning enligt BP 2010 (för åren 2011 och 2012) samt med 2 % kostnadsökning (för 2013 och 2014).

Analys

PMU har i lämnat budgetunderlag för Pensionsmyndigheten beräknat administrationskostnaderna till 1 465, 1 348 respektive 1 297 mkr för åren 2010-2012. Fördelning mellan de olika finansieringskällorna gjordes i budgetunderlaget utifrån då aktuella uppgifter från Försäkringskassan och PPM avseende administrationskostnader och deras finansiella fördelning.

I denna prognos har endast små avsteg gjorts från de beräkningar av Pensionsmyndighetens totala administrationskostnader som lämnades i PMU:s budgetunderlag. Däremot har arbetet med myndighetsbildningen visat på nya fördelningsproportioner mellan de olika finansieringskällorna inom ramen för den totala administrationskostnaden. Nu aktuella beräkningar visar att premiepensionens andel av administrationskostnaderna blir lägre när hanteringen sker inom en gemensam myndighet för hela pensionsadministrationen. Premiepensionens minskade del innebär att anslaget får ta en större del av framför allt gemensamma kostnader. AP-fondernas andel minskar även den. I procent är kostnadsfördelningen mellan anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet nu 40, 42 respektive 18 procent. Aktuella uppgifter vid tiden för framtagande av budgetunderlaget gav fördelningen 31, 44 och 25 procent.

Bedömningen som görs är att den kostnadsfördelning som nu används bäst speglar de olika finansieringskällornas fördelning även de kommande åren. I samband med den samlade redogörelsen och framställan om ersättning för administrationen från AP-fonderna och premiepensionssystemet som Pensionsmyndigheten ska lämna till regeringen den 15 maj, kommer vi även att redovisa den kostnadsfördelningsmodell som används för administrationen.

Räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för administrationskostnader inom dess tre finansieringskällor. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Administrationskostnader som finansieras via

2010-01-18

Dnr/ref.

2010-18

premiepensionssystemet ökar belastningen av den ackumulerade räntekontokrediten med ca 20 miljoner kronor månatligen fram till maj månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton. Krediten för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast vid behov.

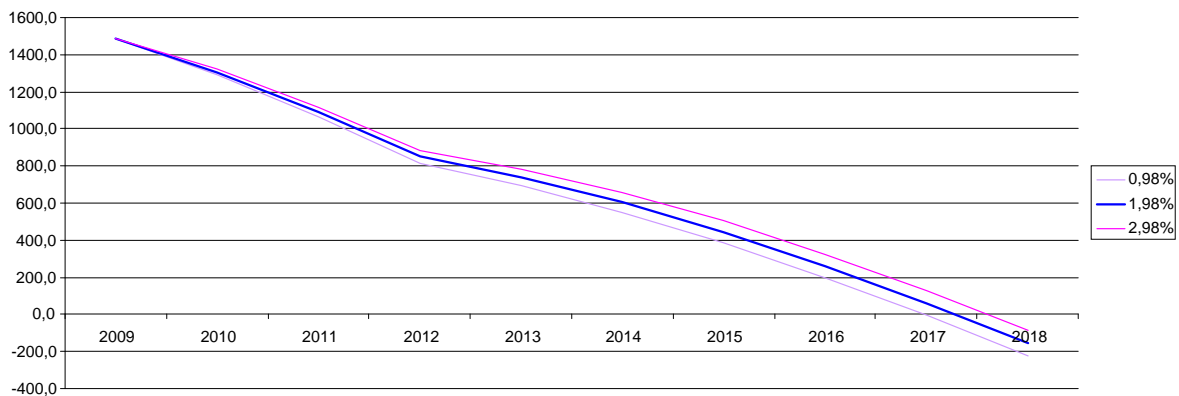
Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Prognos ackumulerad skuld avseende uppbyggnad av premiepensionssystemet. Beloppen i 1000-tal kronor

År	2010	2011	2012	2013	2014
Belopp tkr	1 307 000	1 091 700	849 300	739 400	603 400

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

Utveckling av skuld för uppbyggnad av premiepensionssystemet

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek (0,98%, 1,98% resp. 2,98 %) för det lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande ränta är 1,98 % .

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

Särskild kredit enligt 23 § budgetlagen

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Bedömningen för 2010 är att krediten ska ligga kvar på 2009 års nivå, d.v.s. 9 000 mkr.

2010-01-18

Dnr/ref.

2010-18

Analys

Under 2009 har krediten som mest utnyttjats under en enskild dag med ca 1 025 miljoner kronor.

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas genomsnittliga behållning och i vilka fonder som handel sker. Behovet av kreditram har successivt ökat de senaste åren. Orsaken till detta är i första hand de s.k. förvaltningsföretag som kommit in på marknaden och vuxit i omfattning. Dessa förvaltningsföretag genomför ett stort antal fondbyten för pensionssparares räkning vid ett och samma tillfälle vilket medför stora belastningar på krediten.

Pensionsmyndigheten kommer inom ramen för uppdraget i regleringsbrevet, att utreda och analysera effekter av alternativa lösningar för att hantera de problem som uppstår till följd av den växande och oreglerade marknaden med informations- och förvaltartjänster, bl.a. att utreda åtgärder som t.ex. kan leda till ett minskat behov av så stora krediter som behövs för närvarande.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

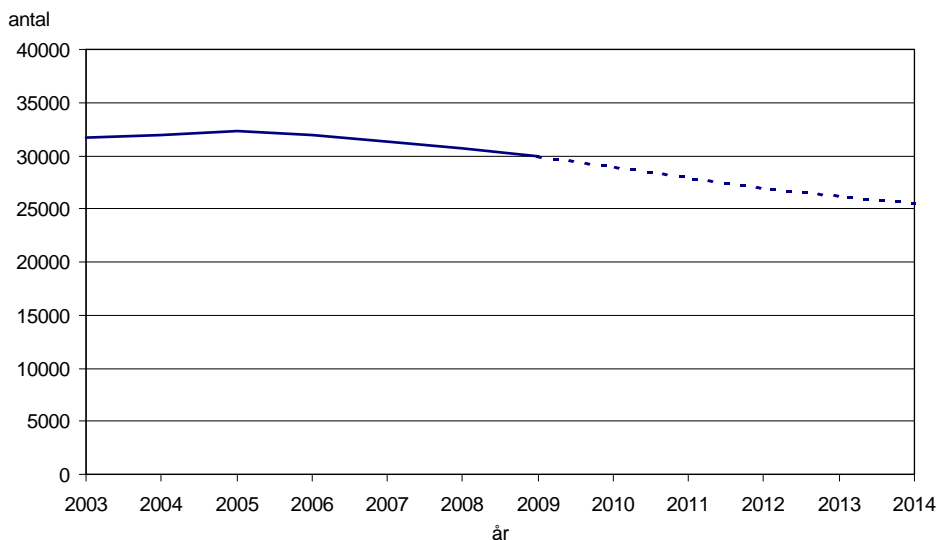
2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 018 000	962 000	933 000	917 000	905 000	900 000

Analys

För år 2009 beräknas utgifterna för barnpension till 893 miljoner kronor och utgifterna för efterlevandestöd till barn 125 miljoner kronor.

Antalet pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska sakta under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren beräknas minska. De flesta som har barnpension är över 12 år. Dessutom har antalet dödsfall hos vuxna i åldrarna 25–55 år minskat under de senaste åren. SCB har i sin befolkningsprognos en fortsatt minskning av dödsriskerna för dessa åldrar.

Antal pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpensioner beräknas minska nominellt 2010 beroende på indexeringsreglerna för barnpension, vilka styrs av inkomstindex och prisbasbeloppet. Medelbeloppet minskar även på grund av att nybeviljade barnpensioner är lägre jämfört med barnpensioner som betalas ut enligt övergångsregler. För åren efter 2010 beräknas medelbeloppet öka. Medelbeloppet var 33 400 kronor år 2009 och beräknas bli 34 200 kronor år 2014.

Inkomstindex ökar relativt lite år 2010 vilket har en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen. År 2010 ökar inkomstindex med 0,3 procent och för år 2011 prognostiseras inkomstindex öka med 3,1 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	1 012 000	955 000	930 000	914 000	908 000
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden			-3 000	0	-2 000
Volym- och strukturförändringar	+6 000	+7 000	+6 000	+3 000	-1 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	1 018 000	962 000	933 000	917 000	905 000
Differens i 1000-tal kronor	+6 000	+7 000	+3 000	+3 000	-3 000
Differens i procent	+0,6	+0,7	+0,3	+0,3	-0,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstindex har sänkts något för åren 2011–2013 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2011–2013.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna beräknas bli något högre jämfört med föregående anslagsuppföljning.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	5 077 000 ¹	5 279 000 ¹	5 410 725	5 521 091	5 677 692	5 894 879
Preliminär avgift	5 130 765 ¹	5 243 671 ¹				
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	-53 765 ¹	35 329 ¹	70 709	13 027	4 495	0
Prognostiserad avgift för respektive år	5 143 637	5 248 086	5 340 016	5 508 065	5 673 197	5 894 879

¹ Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår rätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års åldern).

Ålderspensionsavgifterna består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna

mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0-4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-års åldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av tre beräkningssätt:

- En utfyllnad till den enskildes pensionsrätt året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivförälders vård.
- En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
- Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Det vanligaste sättet att beräkna pensionsrätt för barnår är alternativ c) den s.k. korken eller ett fast inkomstbasbelopp som läggs ovanpå den pensionsgrundande inkomsten. Drygt hälften av alla som får pensionsrätt för barnår ges pensionsrätt enligt denna beräkning. Trendmässigt ökar också denna andel liksom andelen som får högst pensionsrätt för barnår enligt alternativ b), en utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.

Det som förklarar utvecklingen av vilken beräkning som är fördelaktigast är förvärvsmönstret hos föräldrarna. Den ökade förvärvsfrekvensen – sett över en längre tid – gör det förmånligare att lägga ett inkomstbasbelopp till den övriga pensionsgrundande inkomsten. Den pensionsgrundande inkomsten begränsas uppåt av ett maximalt belopp som är 7,5 inkomstbasbelopp eller 383 250 kronor år 2010.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	5 420 261	5 533 716	5 690 477
Överföring till/från andra anslagsposter			
Ändrade makroekonomiska antaganden	-9 536	-6 426	-4 943
Volym- och strukturförändringar	0	0	0
Ny regel			
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	0	-6 199	-7 842
Övrigt			
Differens mot förslag i budgetpropositionen			
Ny prognos	5 410 725	5 521 091	5 677 692
Differens i 1000-tal kronor	-9 536	-12 624	-12 785
Differens i procent	-0,2	-0,2	-0,2

2010-01-18

Dnr/ref.

2010-18

Ändrade makroekonomiska antaganden

Antagande om lägre timlönetillväxt år 2009 jämfört med tidigare prognos (oktober 2009) leder till en sänkning av anslagsbeloppet för flera år framåt på grund av att medelbeloppet i kronor sänks för alla år under prognosperioden. Detta trots att det vissa år sker ökning av timlönen i procent jämfört med förra prognosen. Sammantaget leder de nya antagandena till att medelbeloppet minskar över prognosperioden. Avvikelserna är små.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

De sänkningar som sker av regleringsbeloppen åren 2012 och 2013 beror på de ändringar som beräknas för anslagsposten åren 2009 och 2010. Differensen mellan prognosticerad avgift enligt innevarande prognos och preliminärt belopp genererar ett regleringsbelopp. Till detta belopp läggs ränta under tre år.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2009	2010	2011	2012	2013	2014
220 890 000	225 053 000	228 901 000	242 893 000	261 827 000	280 690 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statsbudgeten. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Utgifterna beräknas ha blivit 220 890 miljoner kronor år 2009 varav 220 033 miljoner kronor är under utgiftstaket. År 2010 beräknas utgifterna bli 225 053 miljoner kronor varav 223 324 miljoner kronor är under utgiftstaket.

Analys

Utveckling

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 14 miljarder kronor år 2008. År 2009 beräknas utgifterna ha ökat med 18 miljarder kronor men år 2010 beräknas de endast öka med 4 miljarder kronor. År 2011 beräknas utgifterna också öka med 4 miljarder kronor medan utgifterna år 2012 beräknas öka med 14 miljarder kronor, år 2013 med 19 miljarder kronor och år 2014 också med 19 miljarder kronor. Orsaken till den ojämna utvecklingen är indexeringen av pensionerna, se vidare avsnittet om indexering nedan.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna kraftigt. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

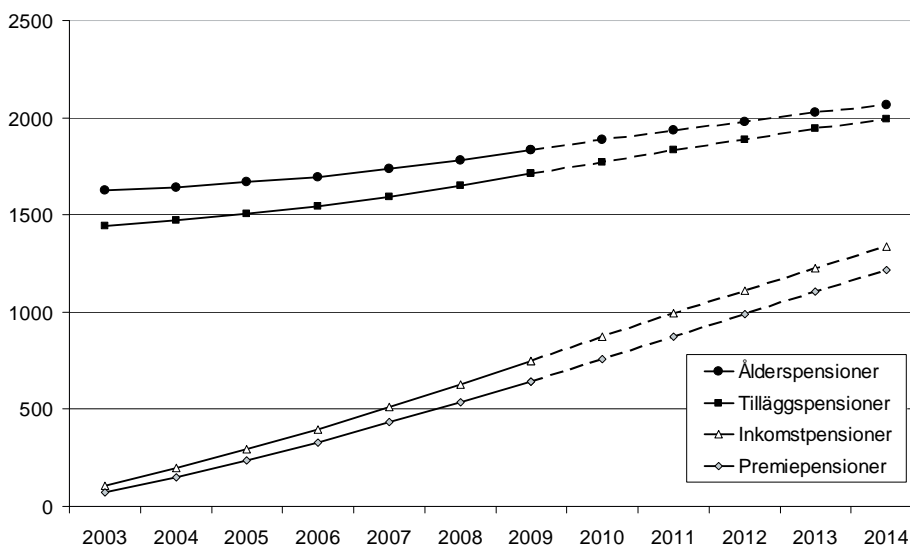
Antalet personer med inkomstgrundad ålderspension är ungefär detsamma som antalet tilläggspensioner om man bortser från dem som endast har premiepension. I december 2009 var antalet tilläggspensioner 1 711 000. I december 2014 beräknas antalet bli 1 996 000.

Antalet inkomstpensioner var 750 000 i december 2009 och beräknas bli 1 335 000 i december 2014. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är fortfarande färre än antalet inkomstpensioner trots att drygt 20 000 personer under 65 år endast har premiepension. Det finns ungefär 100 000 pensionärer över 65 år med inkomstpension som ännu inte har tagit ut premiepension. I några fall har de inte heller rätt till premiepension. Antalet premiepensioner var 643 000 i december 2009 och beräknas bli 1 216 000 i december 2014.

Diagrammet nedan visar hur antalet inkomstgrundade ålderspensioner har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas antalet ålderspensioner totalt (inklusive personer med endast garantipension).

Antal ålderspensioner samt antal tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

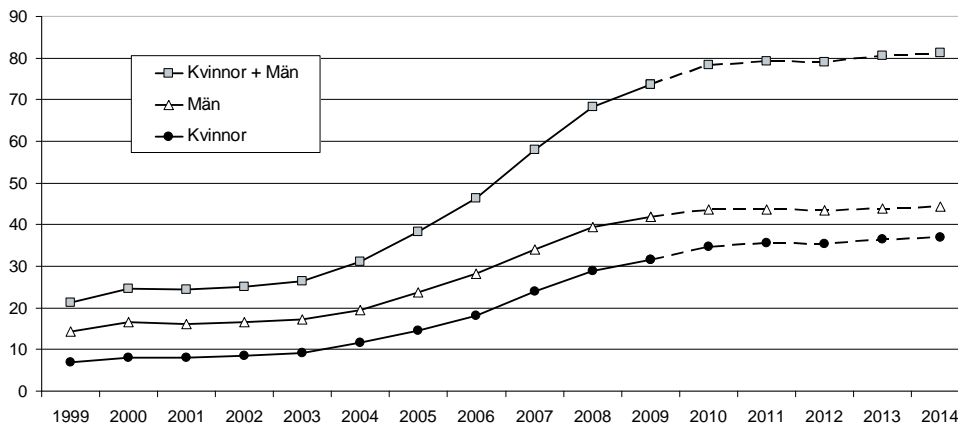

En orsak till att antalet inkomstgrundade ålderspensioner ökar är att antalet med tidigt uttag har ökat kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning. Antalet och andelen 61-åringar med tilläggspension blev något lägre 2009 än 2008. Antalet tilläggspensioner under 65 år ökade ändå eftersom antalet 63- och 64-åringar med tilläggspension ökade relativt kraftigt.

Andelen 61-åringar med tilläggspension antas börja öka något igen efter 2009. Detta antagande är dock osäkert. Det totala antalet med tidigt uttag beräknas fortsätta att öka till och med 2011. Efter 2011 beräknas detta antal inte variera i någon större utsträckning.

Det diagram som följer visar antal tilläggspensioner som har betalats ut till pensionärer under 65 år sedan 1999 samt en prognos till 2014. Nästan alla med tilläggspension som är födda 1938 eller senare har även inkomstpension.

Antal personer i december med tidigt uttag av tilläggspension, 1 000-tal

Antalet personer som senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år har också ökat relativt kraftigt de senaste åren. Det är dock färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension.

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på den så kallade tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Tidigare års reallönstillväxt bidrar också till att varje tillkommande födelseårgång med ålderspension beräknas ha en högre genomsnittlig pensionsbehållning än föregående. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension ökade med 15 procent 2009 och beräknas öka med mellan 5 och 10 procent per år 2010 – 2014. Medelbeloppet för premiepension beräknas öka med 25 – 35 procent de flesta åren, dock betydligt mer år 2010. Medelbeloppet för premiepension minskade däremot år 2009 på grund av utvecklingen på finansmarknaderna under 2008.

Medelbeloppet för tilläggspension ökar oftast i januari varje år på grund av indexuppräkning. Övriga månader minskar medelbeloppet. Tjugondelsinfasningen medför att varje ny födelseårgång med ålderspension får en allt lägre tilläggspension i genomsnitt. Medelbeloppet påverkas också av att beståndet ålderspensionärer förändras. De som avlider har ofta färre intjänandeår jämfört med dem som tillkommer vilket har en höjande effekt på medelbeloppet. Den sammantagna effekten beräknas bli att medelbeloppet för tilläggspension minskar varje år från och med i år.

År 2010 beräknas 82,1 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 17,1 procent av inkomstpension och 0,8 procent av premiepension. År 2014 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 66,9 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 30,1 procent av utbetalningarna och premiepension 3,0 procent.

Indexering

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga reallöneförändringar samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Inkomstindex år 2009 var 139,26. År 2010 är inkomstindex 139,74, en ökning med 0,3 procent. Detta är betydligt lägre än åren innan. Den låga ökningstakten för inkomstindex 2010 beror främst på att konsumentpriserna minskade mellan juni 2008 och juni 2009.

Balanstalet för 2010, som baseras på 2008 års utfall, är 0,9826. Detta innebär att balanseringen för första gången aktiveras år 2010.

Den låga ökningen av inkomstindex samt balanseringen beräknas sammantaget medföra att tilläggspensionerna över 65 år och inkomstpensionerna indexeras ned med ungefär tre procent för åren 2010 och 2011. År 2012 beräknas dessa pensioner bli uppräknade med 1,7 procent och år 2013 och 2014 med drygt tre procent.

Tabellen nedan visar effekten av indexeringen 2010 – 2014. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

	2010	2011	2012	2013	2014
Förändring av inkomstindex, %	+0,3	+3,1	+4,0	+3,9	+3,8
Balanseringseffekt	-1,7	-4,2	-0,7	+1,2	+0,8
Förändring av inkomstindex/balansindex, %	-1,4	-1,3	+3,3	+5,1	+4,7
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	-3,0	-2,9	+1,7	+3,4	+3,1

Prognos för balanstalet

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 avseende Pensionsmyndigheten ska Pensionsmyndigheten den 18 januari 2010 lämna en prognos för balanstalet för 2012 – 2014. En prognos lämnas även för balanstalet för 2011.

Beräkningen av balanstalet baseras på samma antaganden som utgiftsprognosen. Dessa antaganden redovisas i bilaga 2. Därtill har också ett antagande gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och de länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Antagandet bör dock inte betraktas som en prognos eftersom det är behäftat med mycket stor osäkerhet, utan ska ses som ett tekniskt antagande. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar prognosen.

Tabellen nedan redovisar de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2010 – 2012 samt en prognos för balanstalet för 2011 – 2014. Något antagande om kursutvecklingen 2013 och 2014 behöver inte göras eftersom balanstalet för år 2014 baseras på utfallet för år 2012. Det antas att kursutvecklingen var 30 procent år 2009.

Det alternativ som benämns huvudalternativ har legat till grund för utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP.

	2010	2011	2012	2013	2014
Aktiekursernas utveckling, %					
Huvudalternativ	+10,0	+10,0	+10,0		
Optimistiskt alternativ	+30,0	+20,0	+20,0		
Pessimistiskt alternativ	-10,0	0,0	0,0		
Balanstalet, utfall och prognos					
Huvudalternativ	0,9826	0,9576	0,9929	1,0115	1,0082
Optimistiskt alternativ	0,9826	0,9576	0,9969	1,0193	1,0184
Pessimistiskt alternativ	0,9826	0,9576	0,9885	1,0034	0,9985

Balanstalet beräknas således bli 0,9576 år 2011. Balanstalet för 2011 baseras på 2009 men det finns ännu inget utfall för 2009 för flera av de ingående variablerna.

Skillnaden mellan de tre alternativen blir inte så stor 2012 eftersom ett treårigt medelvärde för AP-fonden ingår i beräkningen enligt de regler riksdagen nyligen beslutat om. Alternativen skiljer sig åt för bara ett av dessa tre år. Åren därefter är skillnaden mellan alternativen betydligt större.

I samtliga alternativ är balanstalet större än 1,0 år 2013. Detta skulle innebära att pensionerna detta år blir uppräknade med mer än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen, dvs. förändringen av inkomstindex med avdrag för 1,6 procent. År 2014 är balanstalet åter lägre än 1,0 i det pessimistiska alternativet. Även i de övriga två alternativen är balansindex lägre än inkomstindex år 2014.

Jämfört med den beräkning som gjordes i föregående anslagsuppföljning beräknas nu balanstalet bli högre från och med 2011. Orsaken är främst mer optimistiska antaganden avseende kursutvecklingen och lönesumman. Detta har höjt systemets tillgångar.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2009.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Föregående prognosbelopp	220 963 000	225 038 000	229 277 000	238 217 000	253 299 000
Varav utgifter under utgiftstaket	220 103 000	223 359 000	226 608 000	234 297 000	247 721 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	-165 000	+4 854 000	+8 367 000
Volym- och strukturförändringar	-64 000	-42 000	-204 000	-313 000	-275 000
Ny regel	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	-5 000	-5 000	-5 000	-6 000	-6 000
Förändring av administrationskostnader	-1 000	+12 000	+29 000	+36 000	+43 000
Ny prognos, utgifter under utgiftstaket	220 033 000	223 324 000	226 263 000	238 868 000	255 850 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-3 000	+50 000	-31 000	+105 000	+399 000
Ny prognos	220 890 000	225 053 000	228 901 000	242 893 000	261 827 000
Differens i 1000-tal kronor	-73 000	+15 000	-376 000	+4 676 000	+8 528 000
Differens i procent	-0,0	+0,0	-0,2	+2,0	+3,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggspension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad, vilket antas inträffa från och med 2010, påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Tilläggspension påverkas även av prisbasbeloppet. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex sänkts något 2011 och höjts ganska kraftigt från och med 2012. Prisbasbeloppet har sänkts för 2011.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för antalet pensionärer med tidigt uttag har sänkts. Dessutom har prognosen för antalet pensionärer vid 65 år sänkts. En större andel personer antas påbörja pensionsuttaget senare.

Förändring för överföringar till EG

Överföringar till EG:s tjänstepensionssystem blev under 2009 troligen lägre än beräknat. Utfall för en månad saknas dock när detta skrivs och månadsbelastningen är ojämn. Prognosen för redovisade överföringar till EG:s tjänstepensionssystem har sänkts.

Förändring för administrationskostnader

Beräknade kostnadsersättningar från AP-fonderna har höjts. I övrigt är förändringarna små.

Förändrad prognos för premiepensioner

Utgiftsprognosen för premiepension har höjts 2010 som en följd av utvecklingen på finansmarknaderna under de senaste månaderna. På längre sikt har medelbeloppet också höjts som en följd av de antaganden som gjorts för börsutvecklingen. Ändrade bedömningar för några faktorer som påverkar medelbeloppet i vissa åldrar har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.